

Ход делвэгдд идшлж йовна. Тег маньхагад, мануртал, серун салхарн чеедг сарулхит. Ход идшлж йовх сеерин ар ташуд цасн үзгднэ. Наадк газр—хар, хая-хая сала, хотхр—цагбан.

Баахи хобч Пурвэ, тедукнэс аашен күү үзчкэд, татд бийсн папиросан, хойр-гурв ховдг-лдж киилд, газр хаяд, кдларн ишкэд унграчкв. Аашен кун—эцкнэ, Бурданк.

—Эндр хд услх бдр бээсиг маргчквч?—гидж эцкнэ кбвндан хуурлдж йовна.

—Идг сэн...—Пурвэ газрур зууньрсн хобдур халв.

Беткин толгва, зеерги хойр увлин киитнд авгдхш, кбкрэд баянэ. Эднэ дундагьр ургьсн зултргьн, бнйгэн геесн бийнэ, хобнд цань уга туста, олзта идг. Ондр ургьцга йоркг чигн шиман алдал уга. Иим элвг идгт йовх хд—газрас толгвагьган авхш. Бурданк, бвснур зууньрсн хд үзчкэд, Пурвэг керлдсэн хару татад сурджанэ:

—Даарч йовхшийч?

—Уга. Иим дуланд кун даардв.

Дулан. Унн үг. Эн джил—дулан джил. Бурданк уурч йовсн буугьган нургьнасн буулгьдж авад тшад зогсв. Имгр, захарн буурл орад бээсн, сахлан илчкэд, кбгшэ гуунар агьар киилв.

Дурга теегнэ бмннэ налагдад баянэ. Джирн хойр джилн эргцд эн теегиг кедү дакдж утднэ чигн, кбндлннднэ чигн гатлсн болхув! Кезэд болв чигн, кезэ болв чигн халддж, бврдж, агьаринэ киилдж бах ханкш! Саян энькр, цусн-махн тег!

Пурвэ Бурданкур бдрдэд сурв:

—Аак, джил болгьн увл ним дулан болну?

—Джиргьл дахад цаг сольгддж йовна,—гидж кбгшн хобч

кбвндан темаг уга хару бгв. Пурвэ теегэс холд бсдж-бос-сидан, тбрски газриннэ баядл медх санага. Бурданк хойр нүдэн бурилгьдж, теегиг бас нег харчкэд эклв:

—Тег бмннэ, угагя күүнд догшн болдж медгдг билэ. Байн, ноин, зээснэ, гелнэ улс—сэн, сансарн бийлмн, малнэ олн, яльчир баянэ. Угагя кун тшг уга—газак малан гаргасн алхла—укл.

Бурданк Пурвэд урдк цагин баядл кесгтэн келэд, багьдан ягьдж мал харуулдж йовсан цайлгьв.

Тедукнд, Ар шат гитг газрин цутхлнэгд эн ах хобчин кошар дуньгэнэ. Кошарин эргнд кесг устг нэрсн кбк бвсн, хургьлх нээднр хобдт белдсн баянэ.

Бурданк—теегэн меднэ. Малин аациг эврэннэ гарин тавн хургьнла йдл меднэ. Нээднр хобдин чинэ ясрулхин, махмуд чаньгьрулхин кергт ганцхн шимтэ хот багь. Тегэд чигн кошарин хаджуд буркэтэ яршгт хобдт бгдг давсн, церд, нань чигн минеральн хот баянэ.

Бурданкин халэджэх 900 гар нээднр хдн эн джил февраль сарин чилгчэр эклдж хургьлхн. Отхта хургьд халэдж авлгьн—гингн кбдлмш биш. Бурданк олагьас авн белн: дулан хаша, шимтэ хот күүц баянэ.

Ниднин джил—май сарла, эн отариг авсна хобн Улан Бурат гитг зуслнэгд баятл, нег дакдж Бурданкур фермин веттехник ирад келв:

—Ур Морхадьков, хд удан харуулдж йовнт?

—Наснаннэ туршд,—гидж келэд, медтэ хобч инэв.

—Би танас нег зуткэтэ сур-

вр сурхар седжанэв. Та—дамшлгта кунт, медх збвтат. Ветеринарн медрлгэ зэрм улс келнэ: хд халуна цагт киитг ус уухла—туулвр гем ирнэ гинэ. Та юн гидж санджанат?—гидж веттехник сурв.

—Энчн, кукч, күүр сурвр. Болв хагьлдж болх. Халуна цагла малд йилгьл уга күүнлэ йдл киитг усн сэн болдмн. Туулвр гем талдан юмнас ирнэ. Кезэнэ, намаг багьд, нег дакдж кесг хонгт ик хур орад, усн дегд гүүнд ивтрв. Хурин хобч газрин бвсн, кбрсн хойр кбгдгрсн баядл гарч одв. Терунэ дару хд эклэд туулв. Медтэ улс ухалдж-ухалдж, нег уксн хобнэ оошкннэ керчэд халэхлэ—хорхас баяддж. Тегэд индж таялвр кегдв: эн гем киитг уснас ирхш, цандгин ус уухла ирнэ гидж. Дакад оошкннэ, ханэдн гем чигн ирнэ.

Веттехник хобчин дамшлгта збвшэвр—эн амтнэ мергн, цецин ухан.

Бурданк медрлэн урс-салндан, багь улсд бгх ик седклтэ. Нбкд хобчирнэ Манджин Саньгьд-Гарэ, кбвчнэ Пурвэ, бернэ Уулн эдн кбгшэн зээсиг саянэрд тодлдж авна.

Зэрмдэн хоблиг асхнд кошард орулчкэд, гертэн хотан уугьад суусн цагт, Пурвэ Уулн хойр Бурданкин келсн кезэнэ к туудж соньсхдан дурга. Кбгшэн бвр деер ач күүкнэ Оля сууна, аавиннэ сахлас татдж наадна.

Бурданк келх туудж дала. 1920-ч джил багь наста Советин йосн, Моньгьл тал донь-нбкд илгэхд, Морхадга Бурданк туургсн халымг комиссар Х. Б. Кануковла, командир В. А. Хомутниковла хамдан ах-дү амтстан нбкд болхар мордсмн. Нег джил болад, Моньгьлин нутг нег джилн ббнэн уктлжасн сэн бдрт, халымгин нерн деерэс Бурданк урсд босдж ноолдл, дилхлэ, Сук-Баатр Бурданкин гар ирдж атхсн болдг. Ямр дуньгэ унтэ болн мартгдш уга ик туудж эн!

Морхадга Бурданк ода 62 наста. Болв багьясн авн цогцан кбдлмшт чигн, джиргьлин ноолданд чигн агссн учрар—чаньгь-чинрг.

Одгэ цагт эдлджэх байрта джиргьлэн—олнла хамдан, ах-дү алдр орс амтнлэ ни-неги йовдж, классин хортан дардж тосхла.

Приозерн, „Северный“ совхоз.